

Norsk gränshandel med alkohol i Sverige

CAN Rapport 190

Ulf Guttormsson & Björn Trolldal

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN

Layout: Oh Dear form

ISSN 0283-1198

ISBN 978-91-7278-309-6 (pdf)

URN:NBN:se:can-2020-1 (pdf)

Reviderad version, justerad 200317

Norsk gränshandel med alkohol i Sverige

Ulf Guttormsson
Björn Trolldal

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Rapport 190

Stockholm 2020

Förord

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, är ett nationellt kompetenscentrum inom ANDT-området. Vårt uppdrag är att sprida kunskap om konsumtions- och skadeutvecklingen av alkohol och andra droger i samhället. Det gör vi genom undersökningar, sammanställningar och forskning, men även via kunskapshöjande insatser. Våra större återkommande nationella undersökningar är Skolelevers drogvanor, Monitormätningarna samt Vanor och konsekvenser.

CAN är en del av civilsamhället med omkring 50 medlemsorganisationer. CAN:s styrelse utses av Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), Vetenskapsrådet, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och årsmötet. Regeringen utser ordförande och ersättare.

I denna rapport skattas storleken på den norska gränshandeln med alkohol i Sverige, det vill säga alkohol som norska invånare inhandlar i Sverige och tar hem till Norge för konsumtion där. Beräkningarna baseras på Systembolagets aggregerade uppgifter om köp gjorda med norska betalningsmedel. Rapporten har finansierats med medel från Systembolaget och författats av Ulf Guttormsson samt Björn Trolldal.

Stockholm i januari 2020
Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Charlotta Rehnman-Wigstad
Direktör

Innehåll

Sammanfattning	5
1. Bakgrund	6
Inledning	6
Norsk gränshandel i Sverige	6
Alkoholens roll i gränshandeln	7
Tidigare studier av norsk gränshandel med alkohol	7
Syftet med denna studie	8
Rapportens disposition	9
2. Data och beräkningsmetodik	10
Inledning	10
Norsk gränshandel i svenska gränskommuner	10
Norsk gränshandel i övriga Sverige	11
I korthet	11
3. Resultat	12
Norsk gränshandel i svenska gränskommuner	12
Norsk gränshandel i övriga Sverige	13
Norsk gränshandel i Sverige totalt	15
Säsongsvariationer i den norska gränshandeln	16
Dryckespreferenser i den norska gränshandeln	18
4. Diskussion	20
5. Referenser	22
Tabellbilaga	23

Sammanfattning

I den här studien har den norska gränshandeln med alkohol i Sverige under åren 2016–2018 undersökts. Det som definierats som norsk gränshandel är alla köp med norska betalningsmedel (kontanter eller bankkort) hos Systembolagets butiker och norska ombudsbeställningar i de 23 svenska kommuner som gränsar till Norge, liksom köp med norska betalningsmedel i övriga Sverige överstigande en viss nivå.

Skattningen visar att under 2018 uppgick den norska gränshandeln till cirka 2,7 miljoner liter ren alkohol. Volymen ökade med 16 % mellan 2016 och 2018. Under 2018 motsvarade gränshandeln 0,62 liter ren alkohol per norsk invånare 15 år och äldre. Denna mängd är mer än dubbelt så stor jämfört med de beräkningar som det norska Folkehelseinstituttet tidigare genomfört.

Av Systembolagets totala försäljning under 2018 utgjorde den norska gränshandeln 5,5 %, uttryckt såväl i ren alkohol som i svenska kronor. Detta är ungefär samma andel som värdet av all norsk gränshandel utgör av den totala svenska detaljhandeln. Gränshandeln består främst av livsmedel, inte minst läsk och godis, samt tobak, men alltså även av alkohol.

Merparten (87 %) av den norska gränshandeln kommer från Systembolagets butiker i kommuner som gränsar till Norge. Den resterande delen kommer till hälften från beställningar hos något av Systembolagets ombud i gränskommunerna och till hälften från gränshandel i övriga Sverige.

Den norska gränshandeln följer i stort sett samma säsongvariationer som försäljningen på Systembolaget gör totalt sett, med uppgångar i samband med jul- och påskledighet, men i synnerhet under sommaren.

När det gäller dryckespreferenserna i den norska gränshandeln, var andelen vin större jämfört med den registrerade försäljningen i Norge. Samtidigt var ölandelen desto lägre. För spritdrycker och cider/blanddrycker var gränshandelsandelarna ungefär lika stora som i den norska försäljningen.

För svensk del bidrog den norska alkoholgränshandeln 2018 med 0,32 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Detta motsvarar 3,6 % av den totala alkoholanskaffningen i Sverige detta år, som den beräknats inom ramen för CAN:s Monitormätningar.

Det kan avslutningsvis konstateras att satt i relation till all norsk gränshandel, utgör alkoholgränshandeln endast en liten del. Räknat i svenska kronor har Statistiska Centralbyrån (SCB) i Sverige visat att år 2017 bidrog alkoholen med en tiondel av norska gränshandelns totala värde. Som nämnts rör sig handeln huvudsakligen om livsmedel, inte minst sådana som påverkas av den norska sockerskatten. Därmed synes inte alkoholen utgöra den primära drivkraften för norsk gränshandel i Sverige i dagsläget.

I. Bakgrund

Inledning

Systembolaget är ett statligt företag som har monopol på detaljhandeln med alkoholdrycker i Sverige. Monopolet gäller drycker med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent. Övrig försäljning i Sverige sker på restauranger och i livsmedelsbutiker. Livsmedelsbutiker har rätt att sälja öl med en alkoholhalt om 3,5 procent eller lägre. Dessa källor kallas i Sverige för den registrerade försäljningen eftersom den finns statistikförd och uppgifterna publiceras. Till detta ska läggas den oregistrerade konsumtionen som framförallt består av resandeförsäljning, köp av smugglad alkohol och köp via internet från andra kanaler än Systembolaget. Enligt studier publicerade av CAN uppgick Systembolagets andel av den totala alkoholanskaffningen i Sverige till 66 % år 2018 (Trolldal, 2019).

Även Norge har ett statligt monopol för detaljhandelsförsäljning av alkohol (Vinmonopolet). Skillnaden är att det öl som får säljas i de norska livsmedelsbutikerna kan ha en alkoholhalt på upp till 4,7 %.

Norsk gränshandel i Sverige

Att norska invånare gör inköpsresor till Sverige har blivit allt vanligare. Uppgifter från Statistisk sentralbyrå i Norge visar att norska invånares gränshandel har ökat mer eller mindre kontinuerligt under de 10 senaste åren (Statistisk sentralbyrå, 2019). År 2018 var köpen större än någonsin och i jämförelse med 2008 hade de närapå fördubblats. Mätt i kronor genomförs närmare 60 % av alla norska gränshandelsinköp i Strömstads kommun.

Det är främst två faktorer som påverkar de generella prisskillnaderna mellan Norge och Sverige. En faktor är växelkursen mellan den svenska och norska kronan. Under de senaste 10 åren har den norska kronan försvagats gentemot den svenska (Sveriges Riksbank, 2019). Samtidigt har dock inflationstakten varit högre i Norge än i Sverige under samma period, vilket har motverkat effekterna av den svagare norska kronan (Statistisk sentralbyrå, 2020; Statistiska centralbyrån, 2020). Valutakursförändringen och de olika inflationstakterna innebär sammantaget att det generellt sett har blivit något billigare för norska invånare att handla i Sverige jämfört med i Norge under de senaste tio åren.

Parallellt med detta har de aktuella handelsplatserna i Sverige utvecklats vad gäller butiksutbud, parkeringsmöjligheter, etc (Svensk handel, 2018). Att Norge sedan 1981 dessutom har en särskild sockerskatt, som senast höjdes vid årsskiftet till 2018, är ytterligare en orsak till prisskillnaderna på varor som innehåller mycket socker. Skatten gör exempelvis läsk och godis avsevärt billigare i Sverige (NOU, 2019). Dessutom finns det skyddstullar på vissa varor som också bidrar till prisskillnaderna.

Att prisskillnader utgör en stark drivkraft för gränshandeln till Norge kan enkelt exemplifieras. Enligt Svensk handel (2018) var tobak och alkohol 46 respektive 43 procent billigare i Sverige jämfört med i Norge år 2017. Även alkoholfria drycker var avsevärt billigare i Sverige (39 %), liksom i varierande grad olika livsmedel som ägg, kött och mejerivaror.

Enligt samma rapport var de fem vanligaste varukategorierna som norska gränskunder handlade i fallande ordning livsmedel, godis, alkoholfria drycker, alkoholdrycker och tobak. För detta år uppskattades norska invånare stå för cirka 5 % av den totala dagligvaruomsättningen i Sverige. Det bör noteras att dessa beräkningar gjordes före höjningen av sockerskatten 2018.

Alkoholens roll i gränshandeln

Även Statistiska Centralbyrån (SCB) i Sverige har rapporterat att gränshandeln med Norge ökat under senare tid. År 2017 beräknades den uppgå till 19,5 miljarder svenska kronor och ”drygt 2 miljarder” av detta utgjordes av alkoholinköp (Statistiska Centralbyrån, 2018). Alkoholdrycker bidrog således till cirka en tiondel av den totala norska gränshandeln i Sverige detta år. Beloppet SCB uppskattat korresponderar tämligen väl med resultatet i detta arbete för samma år (1,9 miljarder kronor).

Av SCB:s redovisning framgick vidare att danska och finska invånares gränshandel i Sverige var tämligen begränsad. Dessa nationers respektive gränshandel uppgick till ungefär 10 % vardera, i jämförelse med den norska. Att den danska och finländska gränshandeln är så pass begränsad är också anledningen till att denna rapport endast är inriktad på den norska gränshandeln i Sverige.

För att illustrera prisskillnaderna på olika alkoholdrycker i Sverige och Norge har enklare prisjämförelser av samma varor gjorts mellan Systembolaget och Vinmonopolet. Jämförelserna visar att sprit i grova drag är cirka 25 % billigare i Sverige, vin ca 35 % billigare och att öl kostar omkring hälften så mycket som i Norge. Det kan samtidigt konstateras att även om den norska punktskatten på alkohol skulle tas bort helt för öl och vin skulle dessa dryckessorter fortfarande vara billigare i Sverige på grund av det högre allmänna kostnadsläget i Norge.

Det kan i sammanhanget nämnas att det för norska invånare endast är tillåtet att skattefritt föra in 1 liter sprit, 3 liter vin och 2 liter starköl från Sverige. Dryckeskvoterna kan omvandlas till svagare alkoholdrycker, exempelvis till 6,5 liter öl, men ej till starkare sorter. Maximalt kan alkoholdrycker motsvarande 0,87 liter ren alkohol medföras skattefritt om alla dryckessorterna utnyttjas. Om tobak samtidigt införs sänks dock kvoterna för alkoholdryckerna. I de fall utlandsresan varar kortare än 24 timmar är den totala beloppsgränsen för alla införda varor maximerade till 3 000 norska kronor, men vid längre resor uppgår gränsen till 6 000. Reglerna framgår av norska tullens hemsida. Det finns även en mobilapp tillgänglig för att räkna fram olika möjliga varianter av införsel av alkohol och tobak (Toll Customs, 2019).

Tidigare studier av norsk gränshandel med alkohol

Norska folkhälsoinstitutet har under flera år skattat omfattningen av den norska gränshandeln med alkoholdrycker i Sverige. Av tabell 1 framgår att under perioden 2013–2018 ökade den norska gränshandeln i Sverige från 0,19 till 0,25 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, vilket är en uppgång med 32 %. Samtidigt beräknas den totala årskonsumtionen ha sjunkit i Norge, främst till följd av en nedgång i försäljning från registrerade källor (Folkehelseinstituttet, 2019).

Tabell 1. Alkoholkonsumtionen i Norge. Registrerade och oregistrerade källor. Liter ren (100 %) alkohol per invånare 15 år och äldre. 2013–2018.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Oregistrerade källor, totalt	0,74	..	0,74	0,76	0,78	0,77
Köpt tax-free vid ankomst till norsk flygplats	0,40	..	0,40	0,38	0,38	0,38
Köpt på färja till Norge	0,07	..	0,07	0,08	0,09	0,07
Köpt i Sverige	0,19	..	0,18	0,22	0,24	0,25
Köpt i andra länder	0,09	..	0,09	0,08	0,07	0,07
Registrerade källor	6,17	6,05	5,96	6,02	5,94	6,00
Totalt	6,91	..	6,70	6,78	6,72	6,77

De norska skattningarna bygger på resultat från intervjuundersökningar i befolkningen genomförda av Norges statistiska centralbyrå. Det anges att skattningarna har justerats med ledning av de officiella uppgifterna om den norska taxfree-omsättningen, utan att närmare ange hur detta genomförts. I skattningarna ingår ej hemtillverkad alkohol.¹

I slutet av 90-talet genomförde norska och svenska forskare en studie om den norska gränshandeln i Sverige. De uppgifter som användes för analyserna var Systembolagets och Vinmonopolets totala försäljning i olika områden. I båda länderna definierades ett basområde som inte ansågs vara påverkat av någon gränshandel. Försäljningen i dessa båda områden jämfördes med försäljningen i de båda ländernas gränsområden. Skillnaderna mellan försäljningen i bas- och gränsområdena användes för att beräkna framförallt gränshandelns utveckling men även dess omfattning. En relativt grov skattning gav vid handen att den norska gränshandeln i Sverige år 1997 uppgick till drygt 400 000 liter ren alkohol, eller 0,11 liter per norsk invånare 15 år och äldre. Detta motsvarade då 6 % av försäljningen på det norska Vinmonopolet (Lund, Trolldal, Ugland, 2000).

Syftet med denna studie

Syftet med den här studien är att beräkna volymen av den norska gränshandeln med alkoholdrycker i Sverige. Detta görs genom att använda uppgifter om Systembolagets försäljning till norska kunder. Försäljningsinformationen som använts som bas för analyserna är aggregerade uppgifter om genomförda köp med norska betalningsmedel, det vill säga med norska kort eller kontanter, i Systembolagets butiker och norska beställningar hos dess ombud.

¹ Ibland gör WHO skattningar av totalkonsumtionen i olika länder och för Norges del var denna 4 % högre jämfört med Folkhelseinstituttet om samma år (2016) jämförs (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/402196/ACHP_FS_Norway.pdf?ua=1).

Rapportens disposition

I kapitel två redogörs för det datamaterial som använts och hur analyserna har genomförts. Resultaten presenteras i efterföljande kapitel, vilket är indelat i flera avsnitt. Det börjar med en kartläggning av den norska gränshandeln i de svenska kommuner som gränsar till Norge. Därefter redovisas resultat från analyser av den norska gränshandeln i övriga Sverige, följt av en summering av den totala gränshandeln. Resultatavsnittet avslutas med en presentation av säsongsvariationer och dryckespreferenser i den norska gränshandeln. I rapportens avslutande kapitel förs en diskussion om styrkor och svagheter med metoden och resultatens betydelse för tidigare undersökningar om konsumtion och gränshandel. I rapportens bilaga finns ytterligare tabeller med resultat från analyserna.

2. Data och beräkningsmetodik

Inledning

För att beräkna omfattningen av den norska gränshandeln i Sverige har Systembolagets försäljning till norska kunder under åren 2016, 2017 och 2018 studerats. Vad som har analyserats är köp med norska betalningsmedel, det vill säga norska kontanter² eller norska bankkort, i butiker som ligger i de tjugotvå kommuner som gränsar till Norge. Utöver detta ingår också beställningar som hämtats ut av norska kunder hos Systembolagets ombud i samma kommuner. Dessutom har köp med norska betalningsmedel i övriga Sverige som överstiger en viss volym i ren alkohol definierats som gränshandel, och ingår därmed i beräkningarna i denna rapport.

Gränshandel i denna studie definieras som köp genomförda med norska betalningsmedel i Sverige i syfte att föra dryckerna till Norge för konsumtion där. Norska kunders köp i Sverige för konsumtion i Sverige definieras däremot inte som gränshandel utan som turistkonsumtion. Sådan konsumtion berörs inte närmare i denna studie.

Kommuner som gränsar till Norge är Arjeplog, Arvika, Bengtsfors, Berg, Dals-Ed, Eda, Gällivare, Härjedalen, Jokkmokk, Kiruna, Krokom, Malung-Sälen, Sorsele, Storuman, Strömstad, Strömsund, Sunne, Tanum, Torsby, Vilhelmina, Åre, Årjäng och Älvdalen. Dessa kommuner benämns gränskommuner i rapporten och totalt har de 29 systembolagsbutiker och 55 ombud. Motsvarande antal för hela Sverige är 446 butiker respektive 466 ombud.

Systembolagsbutiker och ombud för Systembolaget belägna i gränskommunerna benämns i rapporten som gränsbutiker respektive gränsombud.

Norsk gränshandel i svenska gränskommuner

Samtliga köp i gränsbutikerna som genomförts med norska betalningsmedel räknas som gränshandel i studien. CAN har erhållit aggregerade uppgifter om sådana köp från Systembolaget. Vidare inräknas även alla beställningar hos gränsombuden som gjorts av kunder bosatta i Norge. Då Systembolaget saknar information om betalningsmedlen för dessa transaktioner har istället aggregerade uppgifter om beställarnas hemorter använts, baserat på postnummer. På detta sätt har norska kunders ombudsköp kunnat skiljas ut.

---

² Samtliga Systembolagsbutiker i landet accepterar kontant betalning med sedlar i euro samt i norsk och dansk valuta.

Norsk gränshandel i övriga Sverige

Eftersom många norska invånare genomför arbets- och fritidsresor i övriga Sverige har det antagits att de även genomför köp på Systembolaget i icke gränskommuner som är att betrakta som gränshandel. Det vill säga att de norska kunderna genomför köp av alkohol även längre in i Sverige i syfte att föra dryckerna till Norge för konsumtion där. Dessa köp måste dock på något sätt skiljas från de köp norska kunder gör för konsumtion under vistelsen i Sverige.

Inköp gjorda med norska betalningsmedel i Systembolagsbutiker i icke gränskommuner som överstiger genomsnittet för de norska butiksköpen i gränskommunerna definieras därför som gränshandel i analyserna i denna rapport. Volymerna är baserade på köp av drycker omräknade till ren alkohol.

Köpen med norska betalningsmedel i gränskommunerna uppgick i genomsnitt till omkring 0,89 liter ren alkohol åren 2016–2018. Hela de köp som når detta snitt och som genomförts med norska betalningsmedel i övriga Sverige har definierats som gränshandel. Köp av lägre volymer har antagits vara för konsumtion under Sverigevistelsen. Beräkningarna av gränshandel i övriga Sverige har genomförts årsvis eftersom genomsnitten skiljer sig något från år till år.

I korthet

Följande delmängder definieras som norsk gränshandel i denna kartläggning:

- Samtliga köp med norska bankkort eller norska kontanter i gränsbutikerna.
- Samtliga beställningar hos gränsombuden gjorda av kunder som bor i en ort med norskt postnummer.
- Hela de köp med norska bankkort eller norska kontanter i butiker i icke gränskommuner vars alkoholmängd når de genomsnittliga köpen för de norska butiksköpen i gränskommunerna.

3. Resultat

Norsk gränshandel i svenska gränskommuner

Köp med norska betalningsmedel i Systembolagets butiker i gränskommunerna omfattade drygt 2,3 miljoner liter ren alkohol under 2018 (tabell 2). Det framgår att dessa köp i gränsbutikerna ökade med närmare 300 000 liter mellan 2016 och 2018, vilket motsvarar en uppgång med 13 %.

Tabell 2. Norsk gränshandel i gränskommunerna i liter ren (100 %) alkohol. 2016–2018.

	Norsk gränshandel i gränsbutik	Norsk gränshandel hos gränsombud	Total norsk gränshandel i gränskommun	Samtliga köp i gränskommun	Förändring norsk gränshandel mot 2016 (%)	Andel norsk gränshandel (%)
2016	2 084 594	85 855	2 170 449	3 506 291	-	62
2017	2 184 935	140 571	2 325 506	3 838 175	9	61
2018	2 348 867	181 647	2 530 514	4 080 950	16	62

Det är även möjligt för norska invånare att göra beställningar och hämta ut dryckerna hos något av Systembolagets ombud. Under 2018 uppgick beställningarna hos gränsombuden gjorda av kunder bosatta i Norge till 181 647 liter ren alkohol. De norska ombudsköpen har mer än fördubblats jämfört med 2016. Trots ökningen utgör dessa köp alltså endast en mindre del av de norska köpen i gränskommunerna. År 2016 uppgick ombudens andel av den norska gränshandeln i gränskommunerna till 4 % och till 7 % under 2018.

Under 2018 summerade den norska gränshandeln i gränskommunerna till 2,5 miljoner liter ren alkohol. Jämfört med 2016 är detta en volymökning med 16 %. Även den totala försäljningen i gränskommunerna ökade i ungefär samma omfattning och 2018 uppgick den till totalt 4,1 miljoner liter. Av detta stod de norska kunderna för 62 %. I och med att såväl de norska köpen som de totala köpen ökade så var de norska kundernas andel av den försålda alkoholen i stort sett densamma även de föregående åren. Under åren 2016–2018 har således majoriteten av den alkohol som sålts av Systembolaget i de 23 gränskommunerna gått till norska kunder. Med tanke på att 60 % av all gränshandel med olika dagligvaror uppskattas ske i Strömstads kommun torde rimligen även en stor andel av alkoholgränshandeln ske i denna kommun.

Norsk gränshandel i övriga Sverige

Köp av alkohol för konsumtion i Norge behöver inte enbart förekomma i gränskommuner. Exempelvis kan en bussresa under en helg till Stockholm eller en sommaresemester på Gotland kombineras med inköp av alkohol för konsumtion efter resans slut i Norge. Samtidigt förekommer självfallet också att norska invånare under en Sverigesemester handlar och konsumerar alkohol i Sverige.

Som tidigare nämndes definieras norska köp i övriga Sverige som överstiger genomsnittet för de norska köpen i gränsbutikerna, som gränshandel. Definitionen baseras på antagandet att köp av den storleken är avsedda att föras hem till Norge för konsumtion där.

I tabell 3 redovisas genomsnitten för storleken på köpen i gränsbutikerna i ren alkohol under perioden 2016–2018. Både median- och medelvärden redovisas. Tabellen visar även hur de genomsnittliga volymerna skiljer sig åt mellan norska och övriga kunder, såväl i gränsbutiker som i hela Sverige.

Tabell 3. Omfattningen av alkoholförsäljningen i Systembolagsbutiker med avseende på butiksläge och gränshandel. Liter ren (100 %) alkohol. Medel- och medianvärden. 2016–2018.

		Norska kunder		Övriga kunder		Alla kunder	
		Median	Medel	Median	Medel	Median	Medel
2016	Gränsbutik	0,72	0,88	0,35	0,43	0,45	0,62
	Sverige totalt	0,66	0,83	0,28	0,37	0,28	0,38
2017	Gränsbutik	0,72	0,87	0,35	0,44	0,45	0,63
	Sverige totalt	0,67	0,81	0,28	0,38	0,28	0,38
2018	Gränsbutik	0,73	0,91	0,35	0,44	0,47	0,65
	Sverige totalt	0,68	0,85	0,28	0,38	0,28	0,39

För det första kan det konstateras att det genomsnittliga köpet hos Systembolaget 2018 uppgick till 0,39 liter ren alkohol (se längst ned till höger i tabellen). Denna alkoholmängd motsvarar ungefär 4 flaskor vin. För en gränsbutik samma år uppgick den genomsnittliga sålda alkoholmängden till 0,65 liter per köp, det vill säga 67 % högre jämfört med alla köp i Sverige.

Övriga kunder i gränsbutikerna köpte 2018 i genomsnitt 15 % större volymer jämfört med övriga kunder i hela landet samma år (0,44 liter jämfört med 0,38 liter). Gränskommunerna är relativt stora till ytan men glesbefolkade och har ofta bara en Systembolagsbutik. Den genom avstånd lägre tillgängligheten kan vara en tänkbar förklaring till att större inköp görs i dessa kommuner, men att dessa alltså görs mera sällan. Det finns ingen information som pekar på att per capita-konsumtionen skulle vara större i gränskommunerna.

Även om övriga kunder i gränsbutikerna bidrar till att dra upp försäljningsgenomsnittet i dessa butiker är det framförallt de norska kunderna som höjer genomsnittet då de köpte i genomsnitt 0,91 liter ren alkohol vid varje besök under 2018. Detta motsvarar närmare

10 flaskor vin och är mer än dubbelt så mycket jämfört med övriga kunders köp i gränsbutikerna under samma år. I jämförelse med alla köp i Systembolagets butiker var de norska gränsköpen mer än dubbelt så omfattande, räknat i ren alkohol. Denna storlekskillnad pekar på att det handlar om faktisk gränshandel avsedd att hemföras till Norge, snarare än att alkoholen skulle konsumeras på plats i Sverige³.

Med ledning av dessa värden för de norska köpen i gränsbutikerna klassificeras hela de köp med norska betalningsmedel i icke gränskommuner vars genomsnitt år 2018 nådde 0,91 liter ren alkohol som gränshandel. För 2016 var motsvarande genomsnitt 0,88 liter och för 2017 var det 0,87 liter.

Mot bakgrund av dessa genomsnitt har volymerna för den norska gränshandeln i övriga Sverige skattats för de tre åren. Under 2018 uppgick dessa till 167 000 miljoner liter ren alkohol. Jämfört med 2016 var detta en ökning med 6 %, se tabell 4.

Tabell 4. Norsk gränshandel i övriga kommuner i Sverige i liter ren (100 %) alkohol. 2016–2018.

	Norsk gränshandel i övriga Sverige	Förändring mot 2016 (%)
2016	156 794	-
2017	157 567	0
2018	166 753	6

Av tabell 3 framgick även medianvärden för alkoholinköpen volymer. Medianvärdena är genomgående lägre än medelvärdena. Detta indikerar att ett mindre antal kunder, såväl svenska som norska, köper desto större volymer och därmed höjer genomsnittsvärdena. Detta gäller såväl för gränsbutiker som för samtliga Systembolagsbutiker.

För de norska kundernas del innebär detta att det typiska köpet håller sig under gränsen för vad som får medtas skattefritt⁴ men att vissa kunder gör inköp som överstiger detta, i och med att genomsnittsvärdet för gränshandeln tangerar gränsen för vad som är tillåtet att medta skattefritt.

3 Det kan självfallet inte uteslutas att norska invånare på semester i Sverige gör inköp i gränskommuner för att konsumera åtminstone delar av köpet i Sverige. Det finns dock inga indikationer om hur stora eller ofta förekommande dessa köp i så fall skulle vara och därmed saknas tillförlitliga underlag för att göra avdrag för dessa volymer i detta arbete.

4 Om kvoterna utnyttjas maximalt för respektive dryckeskategori får maximalt 0,87 liter ren alkohol medtas skattefritt från Sverige till Norge.

Norsk gränshandel i Sverige totalt

Den totala omfattningen av gränshandeln till Norge i ren alkohol under åren 2016–2018 redovisas i tabell 5. År 2018 summerade den till 2,7 miljoner liter. Jämfört med 2016 har alkoholgränshandeln till Norge ökat med 16 %.

Av tabellen framgår även fördelningen mellan de tre olika källorna för den norska gränshandeln. I genomsnitt har 88 % av köpen gjorts i en Systembolagsbutik i någon gränskommun, räknat i liter ren alkohol. Denna andel sjönk från 90 till 87 % mellan 2016 och 2018. Andelen köp hos gränsombud har ökat något och år 2018 var de ungefär lika vanligt förekommande som gränshandelsköp i övriga landet (ca 6 %).

Tabell 5. Norsk gränshandel i Sverige i liter ren (100 %) alkohol. 2016–2018.

	Norsk gränshandel i gränbutik		Norsk gränshandel hos gränsombud		Norsk gränshandel i övriga Sverige		Norsk gränshandel, totalt		Förändring mot 2016 (%)
	Liter	(%)	Liter	(%)	Liter	(%)	Liter	(%)	
2016	2 084 594	90	85 855	4	156 794	7	2 327 243	100	-
2017	2 184 935	88	140 571	6	157 567	6	2 483 073	100	7
2018	2 348 867	87	181 647	7	166 753	6	2 697 267	100	16

I tabell 6 relateras den norska gränshandeln till den totala försäljningen i liter ren alkohol på Systembolaget för perioden 2016–2018. Som framgår av tabellen uppgår gränshandeln till omkring 5 % av Systembolagsförsäljningen. Eftersom volymen på den norska gränshandeln har ökat i något högre takt jämfört med den totala försäljningen på Systembolaget har också dess andel ökat en aning under de tre åren, från 4,9 till 5,5 %.

Tabell 6. Norsk gränshandel i Sverige och samtliga Systembolagsköp. Liter ren (100 %) alkohol. 2016–2018.

	Norsk gränshandel (liter)	Total försäljning på Systembolaget (liter)	Andel norsk gränshandel (%)	Norsk gränshandel per norsk invånare 15 år och äldre (liter)	Norsk gränshandel per svensk invånare 15 år och äldre (liter)
2016	2 327 243	47 022 399	4,9	0,54	0,28
2017	2 483 073	47 244 843	5,3	0,57	0,30
2018	2 697 267	48 737 049	5,5	0,62	0,32

Som nämndes i bakgrundskapitlet skattade det norska Folkehelseinstituttet gränshandeln i Sverige till 0,25 liter ren alkohol per norsk invånare 15 år och äldre under 2018. För 2018 beräknades i föreliggande rapport att den norska gränshandeln bidrog med 0,62 liter per invånare 15 år och äldre. Mellanskillnaden utgör därmed 0,37 liter, vilket motsvarar ungefär 5,5 % av den norska totalkonsumtionen som den skattats till i dagsläget, se tabell 1.

Vidare pekade de norska skattningarna på att det skett en uppgång i gränshandeln med ungefär 14 % mellan 2016 och 2018. Resultaten i denna redovisning pekade alltså på en liknande procentuell volymökning av gränshandeln. Det som skiljer skattningarna åt är alltså att volymerna som presenteras i denna rapport är cirka 2,5 gånger högre jämfört med de norska beräkningarna. Om den norska gränshandeln relateras till den svenska befolkningen så handlar det om ca 0,32 liter per invånare 15 år och äldre under 2018, vilket motsvarar 3,6 % av den totala alkoholkonsumtionen i Sverige som den beräknats till i Monitormätningarna (Trolldal, 2019).

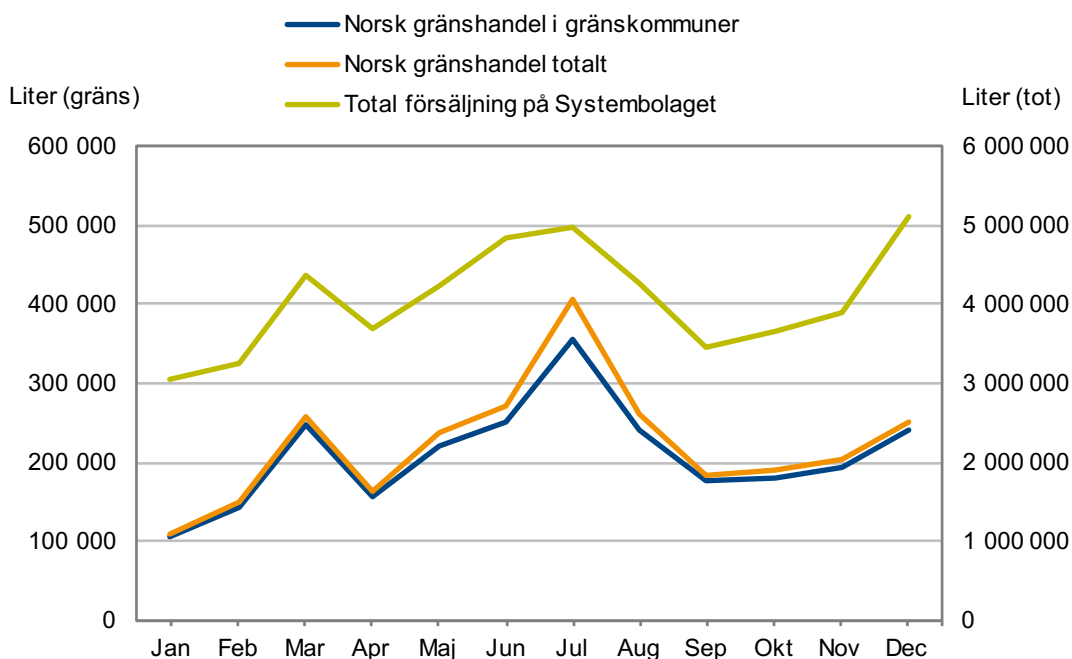
Uttryckt i pengar uppgick den norska alkoholgränshandeln till ett värde om 2,1 miljarder svenska kronor under 2018 (tabell 7). Detta motsvarade 5,5 % av Systembolagets omsättning samma år. Jämfört med 2016 är detta en något högre andel, vilket är helt i linje med den volymändring som redovisades i tabell 6. Däremot skiljer sig utvecklingen något vad gäller ökningen av den norska gränshandelns omfattning enligt de två olika beräkningarna. Räknat i liter ökade denna med 16 % enligt tabell 5 för perioden 2016–2018, medan ökningen i kronor var 21 % enligt tabell 7. Detta torde innebära att de norska gränshandelskonsumenterna rört sig mot dyrare och/eller alkoholsvagare produkter.

Tabell 7. Systembolagets omsättning och norsk gränshandels värde, i svenska kronor, inklusive moms. 2018 års penningvärde. 2016–2018.

	Norsk gränshandel (tkr)	Förändring norsk gränshandel mot 2016 (%)	Systembolagets omsättning (tkr)	Andel norsk gränshandel (%)
2016	1 731 000	-	36 888 000	4,7
2017	1 943 000	12	37 357 000	5,2
2018	2 103 000	21	38 583 000	5,5

Säsongsvariationer i den norska gränshandeln

I detta avsnitt beskrivs säsongsvariationerna för den norska gränshandeln. I figur 1 (och tabell 8 i tabellbilagan) redovisas volymerna i liter ren alkohol månad för månad under 2018. Storleken på den norska gränshandeln presenteras på vänster y-axel. Dels redovisas den totala gränshandeln och dels enbart handeln i gränskommunerna. På höger y-axel visas omfattningen av den totala försäljningen på Systembolaget per månad.

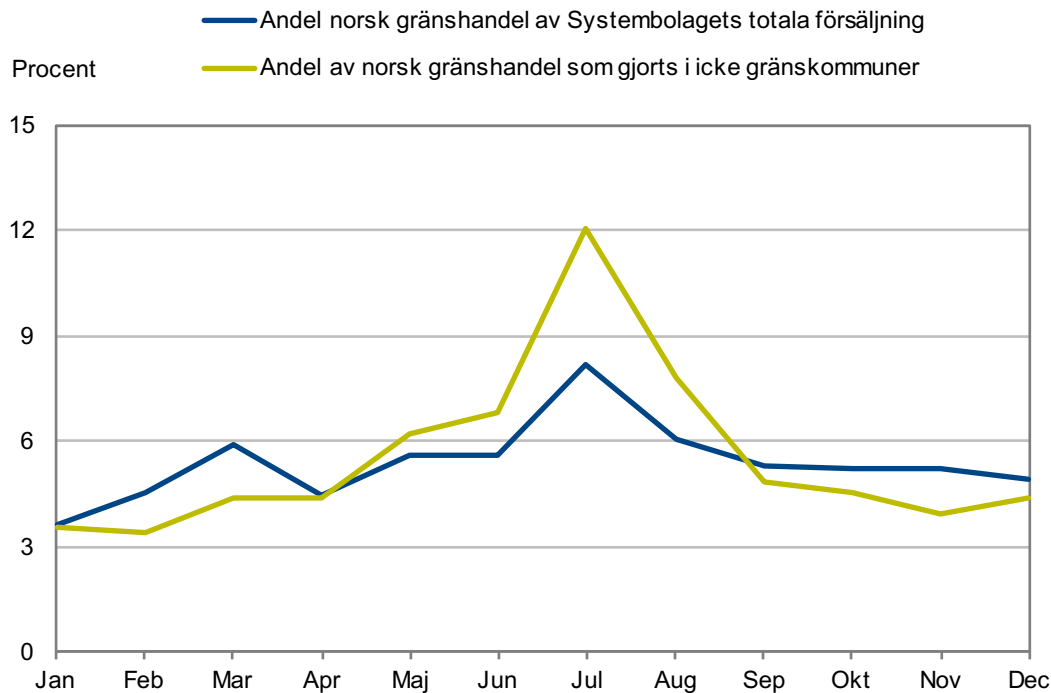

Figur 1. Månadsvis fördelning av norsk gränshandel respektive total försäljning på Systembolaget. Liter ren (100 %) alkohol. 2018.

På det stora hela följer den norska gränshandeln det månadsvisa köpmönster som gäller generellt för samtliga köp på Systembolaget i Sverige. Det är sedan tidigare känt, bland annat via CAN:s Monitormätningar, att alkoholkonsumtionen ökar under ledigheter (se t.ex. Guttormsson, 2019). Detta säsongsmönster framgår också tydligt av figur 1. Exempelvis framträder en försäljningstopp i mars, som förklaras av att påsken inträffade då. Även under juli och december inträffar uppenbara öknings i volymerna i alkoholinköpen. Samtidigt var nivåerna allra lägst i januari såväl för gränshandeln som för samtliga köp på Systembolaget.

Under sju av årets månader utgör gränshandeln cirka 4–5 % av all försäljning på Systembolaget (figur 2). Under 5 av månaderna ligger den på 6 % eller däröver och den högsta andelen uppmättes för juli då totalt 8 % av Systembolagets försäljning utgjordes av norsk gränshandel, räknat i ren alkohol.

Julitoppen är kopplad till det ökade resandet under sommaren. Detta illustreras av att gränshandeln i icke gränshandelsbutiker, det vill säga norska köp inne i landet, är särskilt omfattande under juli. Under denna månad utgjorde dessa köp 12 % av den totala norska gränshandeln och under samtliga tre sommarmånaderna uppgick dessa köp i genomsnitt till 9 % av gränshandeln.

Figur 2. Andel norsk gränshandel av Systembolagets totala försäljning samt andel av den norska gränshandeln som sker i icke gränskommuner. Procent. 2018.

Dryckespreferenser i den norska gränshandeln

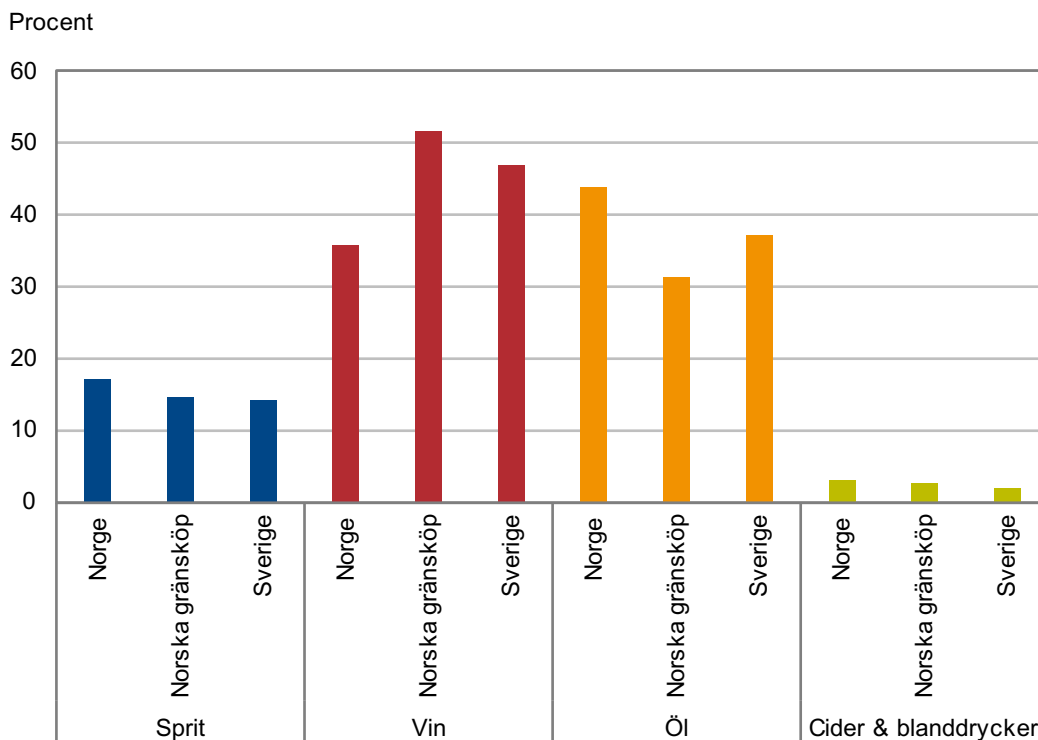
Avslutningsvis följer en redovisning av fördelningen av de olika dryckeskategorierna i den norska gränshandeln. Dessutom jämförs gränshandeln med hur norska invånares registrerade köp i Norge fördelar sig per dryck. Detta görs för att se om köpmönstren i gränshandeln avviker från de i hemlandet. Utöver detta redovisas dessutom en jämförelse med den totala registrerade försäljningen i Sverige, som en referens till de norska invånarnas preferenser vad gäller registrerad konsumtion av alkoholdrycker.

I den norska statistiken över den registrerade försäljningen ingår både Vinmonopolets och livsmedelshandelns försäljning. Merparten av ölförsäljningen i Norge sker inom livsmedelshandeln⁵. Utöver denna ölförsäljning är även den totala försäljningen på restauranger inkluderad i den norska redovisningen, utan särredovisning. Motsvarande uppgifter för den svenska registrerade försäljningen har hämtats från den senaste Monitorrapporten om den totala alkoholanskaffningen i landet (Trolldal, 2019). För att bli jämförbar med redovisningen av den norska registrerade försäljningen ingår för svensk del, utöver Systembolagets totala försäljning, även restaurangkonsumtion samt folkölsförsäljning i livsmedelshandeln i de redovisade uppgifterna.

Av figur 3 (och tabellerna 9–10 i tabellbilagan) framgår att öl är den vanligaste alkoholdryckskategorin i den registrerade handeln i Norge, räknat i ren alkohol. År 2018 utgjorde öl totalt 44 % av den norska registrerade försäljningen. Vin var den näst vanligaste drycken,

⁵ Räknat i ren alkohol stod starköl (≥4,7 volymprocent) endast för 5 % av den registrerade ölförsäljningen i Norge år 2018.

med 36 % av försäljningen. Sprit respektive cider/blanddrycker var de minst förekommande kategorierna då de stod för 17 respektive 3 % av den norska registrerade försäljningen under 2018.

Figur 3. Dryckespreferenser i den registrerade försäljningen i Norge och Sverige samt i den norska gränshandeln i gränskommunerna. Procent av liter ren alkohol. 2018.

Som framgår av figuren är sprit respektive cider/blanddrycker praktiskt taget densamma när andelen registrerad försäljning i Norge jämförs med de norska köpen i gränskommunerna⁶. Däremot skiljer sig köpmönstret åt vad gäller öl och vin. Vinandelen i gränshandeln är klart högre jämfört med vinförsäljningen i Norge men med öl förhåller det sig istället tvärtom. Detta resultat kan förefalla något oväntat i och med att prisskillnaderna är större på öl än på vin. Samtidigt är dock öl den mest skrymmande drycken att transportera och dessutom förhållandevis lättillgänglig i Norge med tanke på försäljningen i livsmedels-handeln, varför vinet kan utgöra en mer åtråvärd gränshandelsvara.

Slutligen kan det konstateras att den största skillnaden i den registrerade konsumtionen av olika alkoholdrycker mellan Norge och Sverige är att vin är vanligare i Sverige samtidigt som sprit och i synnerhet öl är vanligare i Norge. Av figuren framgår att fördelningen av alkoholdrycker i den norska gränshandeln mer liknade den registrerade konsumtionen i Sverige än den i Norge.

⁶ Av tekniska skäl har det inte varit möjligt att inkludera dryckesspecifika norska gränshandelsköp i icke gränskommuner, men eftersom dess endast utgör cirka 6 % av den totala gränshandeln kan inte detta påverka fördelningen av dryckesandelarna i någon nämnvärd omfattning.

4. Diskussion

I denna studie har den norska gränshandeln med alkohol i Sverige under åren 2016–2018 undersökts. Det som definierats som norsk gränshandel är all försäljning med norska betalningsmedel (kontanter eller bankkort) hos Systembolagets butiker och norska beställningar hos dess ombud i de svenska kommuner som gränsar till Norge. Dessutom ingår köp med norska betalningsmedel i övriga Sverige som når en viss nivå.

Kartläggningen visar att den norska gränshandeln uppgick till 2,7 miljoner liter ren alkohol under 2018. Det motsvarade 5,5 % av den totala försäljningen på Systembolaget. Detta är en ökning med 0,6 procentenheter jämfört med 2016, då denna andel uppgick till 4,9 %. Andelen är av ungefär samma storleksordning som för norsk gränshandel totalt i svensk dagligvaruhandel. Huvudsakligen utgörs gränshandeln av livsmedel, inte minst godis och läsk. Omsättningen för livsmedelshandel är betydligt större än den för alkohol och SCB har visat att alkoholen utgjorde runt en tiondel av gränshandelns värde år 2017. Alkoholens betydelse för gränshandelns värde är alltså förhållandevis litet.

Att norska invånare handlar i Sverige beror på prisskillnaderna. En bidragande faktor till skillnaderna, förutom generella skillnader i kostnadsläget länderna emellan, är den norska sockerskatten. Denna höjdes i början av 2018 och har sannolikt bidragit till den ökning av gränshandeln som varit tydlig under senare år. Det finns dessutom information som indikerar att gränshandeln fortsatt att öka även under 2019⁷. Rimligen har detta också påverkat alkoholgränshandeln under året, även om denna alltså utgör en mindre del av hela handeln.

Den norska alkoholgränshandeln beräknades i denna rapport till 0,62 liter ren alkohol per norsk invånare 15 år och äldre under 2018, vilket är 0,37 liter högre jämfört med de norska officiella beräkningarna. Skillnaden mellan de båda skattningarna motsvarar 5,5 % av den idag beräknade totalkonsumtionen i Norge. En fråga som kan ställas i sammanhanget är om även övriga oregistrerade källor, det vill säga köp på färjor till Norge och köp i andra länder än Sverige, är underskattade i samma utsträckning. I sådana fall skulle beräkningarna av den norska totala alkoholkonsumtionen behöva räknas upp ytterligare.

Satt i relation till svenska invånare 15 år och äldre utgjorde den norska gränshandeln 0,32 liter ren alkohol 2018. Detta utgjorde 3,6 % av den beräknade totalkonsumtionen i Sverige samma år.

Den norska gränshandeln är en av tre delmängder som inte beaktas i Monitormätningarnas beräkning av totalkonsumtionen i Sverige. De övriga två är turisternas köp i Sverige samt svenskaras konsumtion utomlands. För en helt korrekt beräkning av alkoholkonsumtionen i den svenska befolkningen borde icke-svenskaras köp i Sverige, inklusive den norska gränshandeln, dras ifrån den registrerade försäljningen, samtidigt som svenskaras konsumtion utomlands borde läggas till.

---

⁷ Se Fri köpenskap (2019).

Dessa tre delmängder påverkar alltså beräkningarna av den totala svenska alkoholansaffningen i olika riktningar. Några exakta uppgifter om storleken på nettot av dessa delmängder saknas dock och är förknippade med vissa svårigheter att kvantifiera. En samlad bedömning är dock att detta netto är relativt litet och följaktligen inte påverkar de i Monitormätningarna presenterade beräkningarna av totalkonsumtionen i någon större utsträckning (Trolldal, 2019). Under 2020 planeras att ställa specifika frågor om svenskars utlandskonsumtion i Monitormätningarna, i syfte att få en bättre bild av detta.

För att kunna genomföra kartläggningar av den norska gränshandeln i Sverige har vissa antaganden gjorts. Beroende på vilka antaganden som görs kan resultaten påverkas i större eller mindre grad. I den här studien definierades till exempel alla köp med norska betalningsmedel i de svenska gränskommunerna som gränshandel, det vill säga som köp av alkoholdrycker i syfte att föra dem till Norge för konsumtion där. Samtidigt finns det norska medborgare som bor i de svenska gränskommunerna, tillfälligt eller permanent, och som konsumerar och inhandlar alkohol i Sverige med norska betalningsmedel. Om detta hade kunnat beaktas i beräkningarna av den norska gränshandeln hade den justerats ner något. Å andra sidan saknas norska ombudsköp i icke gränskommuner inne i landet. Dessutom kan norska invånare använda svenska betalningsmedel vid sina köp på Systembolaget, även om detta samtidigt gäller omvänt, det vill säga att svenskar kan använda norska betalningsmedel hos Systembolaget. Dessa brister i dataunderlaget, som delvis tar ut varandra, bedöms dock inte ha någon avgörande betydelse för beräkningarna.

Även om studien har vissa mindre svagheter har den också uppenbara styrkor. En av dessa är att även norska köp längre in i Sverige beaktats i analyserna. En annan styrka är att det dataunderlag som använts innehåller samtliga köp på aggregerad nivå. Det förekommer således inga felkällor av typen databortfall eller underrapportering till följd av minnesfel eller social önskvärdhet, som annars kan förekomma i surveyundersökningar. Dessutom har tre åtföljande år studerats och årsresultaten är tämligen konsistenta, vilket visar på metodens stabilitet.

I och med att detta arbete nu genomförts vore det i framtiden relativt enkelt att med små medel, med denna redovisning som underlag, göra årliga uppdateringar av skattningarna av den norska alkoholgränshandelns omfattning.

Vad som är avgörande för om gränshandel uppstår är om prisskillnaderna på varor är tillräckligt stora för att det ska vara lönsamt att handla i ett grannland. I vårt närområde handlar exempelvis svenskar och danskar alkohol i Tyskland för konsumtion i hemlandet. På samma sätt åker finländare till Estland för köp av alkohol där. Gränshandel med olika typer av varor, som alkohol, förekommer alltså mellan en rad olika länder och är inte något specifikt norskt-svenskt fenomen.

5. Referenser

- Folkehelseinstituttet (2019). *Alkohol i Norge*. www.fhi.no/nettpub/alkoholinorge. Uppdaterad 2019-12-05.
- Fri köpenskap (2019). *Chocken – Gränshandeln spränger alla gränser – igen*. https://www.fri-kopenskap.se/article/view/689587/chocken_granshandeln_spranger_alla_granser_igen?rel=related. 2019-11-29.
- Guttormsson U (2019). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2018*. Rapport 186. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: Stockholm.
- Lund I, Trolldal B, Ugland T (2000). *Norwegian-Swedish cross-border trade in alcoholic beverages*. Nordisk Alkohol- & Narkotikatidskrift, Vol. 17, 2000 (English Supplement).
- NOU (2019). *Særaavgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer*. Norges offentlige utredninger 2019:8. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon Teknisk redaksjon.
- Statistisk sentralbyrå (2020). <https://www.ssb.no/en/priser-og-prisindekser/statistikker/kpi/maaned>
- Statistisk sentralbyrå (2019). *Statistikkbanken, Grensehandel*. www.ssb.no/varehandel-og-tjenesteyting/statistikker/grensehandel. Nedladdat 2019-11-23.
- Statistiska centralbyrån (2020). <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/priser-och-konsumtion/konsumentprisindex/konsumentprisindex-kpi/pong/tabell-och-diagram/konsumentprisindex-kpi/kpi-index-1949100/>
- Statistiska centralbyrån (2018). *Norsk gränshandel i Sverige större än någonsin*. www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2018/norsk-granshandel-i-sverige-storre-an-nagonsin. Publicerad 2018-05-16.
- Svensk handel (2018). *Norsk detaljhandelskonsumtion i Sverige 2017*. Region Värmland, Västra Götalandsregionen, Strömstads kommun och Svinesundskommittén.
- Sveriges riksbank (2019). Valutakurser. <https://www.riksbank.se/sv/statistik/sok-rantor-valutakurser/> Nedladdat 2019-11-23.
- Toll Customs (2019). <https://www.toll.no/no/varer/alkohol-og-tobakk/kvote/>
- Trolldal B (2019). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2018*. Rapport 184. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: Stockholm.

Tabellbilaga

Tabell 8. Månadsvis fördelning av norska gränshandelsköp respektive samtliga köp på Systembolaget. Liter ren (100 %) alkohol. 2018.

	Norska köp i gränsbutiker	Norska köp hos gränsombud	Norska köp i övriga butiker	Norska gränsköp (totalt)	Andel av gräns- köpen gjorda i landets övriga butiker (%)	Samtliga köp på Systembolaget	Andel norska gränsköp av samtliga köp (%)
Jan	97 299	9 066	3 970	110 335	3,6	3 048 433	3,6
Feb	130 846	12 256	5 107	148 209	3,4	3 241 342	4,6
Mar	227 699	19 997	11 336	259 032	4,4	4 375 593	5,9
Apr	146 024	11 172	7 288	164 484	4,4	3 680 451	4,5
Maj	206 606	14 856	14 724	236 186	6,2	4 228 577	5,6
Jun	234 758	17 826	18 419	271 003	6,8	4 844 421	5,6
Jul	338 731	17 527	48 967	405 225	12,1	4 967 285	8,2
Aug	223 918	15 546	20 220	259 684	7,8	4 262 719	6,1
Sep	161 188	14 082	8 931	184 201	4,8	3 447 871	5,3
Okt	166 919	14 758	8 654	190 331	4,5	3 652 367	5,2
Nov	177 301	17 004	8 027	202 332	4,0	3 887 904	5,2
Dec	223 012	17 562	11 110	251 684	4,4	5 099 293	4,9

Tabell 9. Dryckespreferenser i Norge, i gränskommuner respektive hela Sverige. Liter ren (100 %) alkohol. 2016–2018.

	Sprit			Vin			Öl			Cider & blanddrycker			Totalt		
	Registre- rade köp i Norge ^{a)}	Norska gräns- kommuns- köp	Alla regist- rerade köp i Sverige	Registre- rade köp i Norge ^{a)}	Norska gräns- kommuns- köp	Alla regist- rerade köp i Sverige	Registre- rade köp i Norge ^{a)}	Norska gräns- kommuns- köp	Alla regist- rerade köp i Sverige	Registre- rade köp i Norge ^{a)}	Norska gräns- kommuns- köp	Alla regist- rerade köp i Sverige	Registrerade köp i Norge ^{a)}	Norska gränskom- munköp	Alla System- bolagsköp i Sverige
2016	4 586 042	330 118	8 465 579	9 228 601	1 202 431	28 259 552	11 275 770	601 904	22 092 670	685 439	41 948	903 601	25 775 851	2 176 402	59 721 402
2017	4 594 206	347 538	8 428 538	9 133 227	1 253 421	28 240 258	11 219 804	682 920	21 629 468	711 437	54 520	966 545	25 658 675	2 338 399	59 264 810
2018	4 517 661	364 942	8 620 071	9 350 968	1 311 855	28 734 910	11 510 524	791 861	22 906 800	782 271	65 916	1 077 183	26 161 424	2 534 573	61 338 965

a) Samtliga registrerade köp eftersom öl och cider säljs företrädesvis i livsmedelshandel (tillåtet om alkoholhalten under stiger 4,75 volymprocent), inkl. restauranger.

Tabell 10. Dryckespreferenser i Norge, i gränskommuner respektive hela Sverige. Procent. 2016–2018.

	Sprit			Vin			Öl			Cider & blanddrycker			Totalt		
	Registre- rade köp i Norge ^{a)}	Norska gräns- kommuns- köp	Alla regist- rerade köp i Sverige	Registre- rade köp i Norge ^{a)}	Norska gräns- kommuns- köp	Alla regist- rerade köp i Sverige	Registre- rade köp i Norge ^{a)}	Norska gräns- kommuns- köp	Alla regist- rerade köp i Sverige	Registre- rade köp i Norge ^{a)}	Norska gräns- kommuns- köp	Alla regist- rerade köp i Sverige	Registrerade köp i Norge ^{a)}	Norska gränskom- munköp	Alla regist- rerade köp i Sverige
2016	18	15	14	36	55	47	44	28	37	3	2	2	100	100	100
2017	18	15	14	36	54	48	44	29	36	3	2	2	100	100	100
2018	17	14	14	36	52	47	44	31	37	3	3	2	100	100	100

a) Samtliga registrerade köp eftersom öl och cider säljs företrädesvis i livsmedelshandel (tillåtet om alkoholhalten under stiger 4,75 volymprocent), inkl. restauranger.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, är ett nationellt kompetenscentrum som arbetar för minskade skador av alkohol och andra droger i samhället. Det gör vi genom att följa konsumtions- och skadeutvecklingen och genom kunskapshöjande insatser. Våra större återkommande nationella undersökningar är Skolelevers drogvanor, Monitormätningarna och Vanor och konsekvenser. Vi genomför även lokala och regionala undersökningar på uppdrag av kommuner och län. CAN är en ideell förening med medlemsorganisationer och med ombud i alla län. Läs mer om oss på www.can.se.